

Onderzoek naar aanleiding van een dodelijk steekincident in de Amsterdamse metro

Plan van aanpak

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	4
1.2	Afbakening	4
1.2.1	Justitieel traject betrokkene	4
1.2.2	Slachtofferzorg aan nabestaanden	5
2	Doel- en vraagstelling	6
3	Onderzoeksaanpak	7
3.1	Operationalisering	7
3.2	Methoden van onderzoek	7
3.3	Analysekader	8
4	Samenhang met andere onderzoeken en inspecties	10
5	Communicatie	11
5.1	Voorafgaand aan het inspectiebezoek	11
5.2	Na het inspectiebezoek	11
5.3	Nabestaanden	11
	Bijlagen	
I	Bronnen	12
II	Afkortingen	13

1

Inleiding

Op 27 juli 2017 vond een dodelijk steekincident plaats in de Amsterdamse metro. De inmiddels veroordeelde dader (betrokkene) stak een willekeurig slachtoffer neer.¹ Het slachtoffer overleed kort na het incident aan zijn verwondingen.

Betrokkene kwam op 16-jarige leeftijd voor het eerst met justitie in aanraking. In 2006 is hij voor een geweldsdelict veroordeeld tot een voorwaardelijke PIJ-maatregel.² De voorwaardelijke PIJ-maatregel werd in 2007 omgezet in een onvoorwaardelijke. In 2007 vertrok betrokkene naar het buitenland en keerde terug naar Nederland in 2015. In 2016 is betrokkene voor een overval veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar. Begin 2017 werd betrokkene voorwaardelijk in vrijheid gesteld. In mei 2017 is betrokkene opgenomen in het Academisch Medisch Centrum³ (AMC), in eerste instantie met een inbewaringstelling⁴ (IBS) die later is omgezet in een rechterlijke machtiging⁵ (RM). Tijdens een verlofmoment heeft betrokkene het slachtoffer in de metro neergestoken. Het slachtoffer liet naasten na. Zij zouden als nabestaanden aanspraak kunnen maken op slachtofferzorg.

Tijdens de voorwaardelijke invrijheidstelling hield het Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering (LJ&R) toezicht op betrokkene. LJ&R heeft het steekincident op 28 juli 2017 gemeld bij de Inspectie Justitie en Veiligheid (Inspectie). Het AMC heeft het incident gemeld bij de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en een intern onderzoek uitgevoerd. De IGJ heeft dit onderzoek beoordeeld. De Inspectie heeft de periode van voorwaardelijke invrijheidstelling inclusief het laatste deel van de detentie, bekeken in een oriënterend onderzoek.

Op 30 juni 2018 verscheen een artikel van *de Volkskrant* in samenwerking met AT5 over onderhavige casus.⁶ Daarin is onder meer gebruik gemaakt van bepaalde delen van het AMC-rapport. Onderdeel van het artikel is een reconstructie van het (justitiële) verleden van betrokkene. De Volkskrant en AT5 stellen dat de

¹ Zie de uitspraak van de rechtbank Amsterdam, 4 mei 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:2986.

² PIJ staat voor Plaatsing in een Inrichting voor Jeugdigen.

³ Het Academisch Medisch Centrum en het VU Medisch Centrum zijn op 7 juni 2018 bestuurlijk gefuseerd tot het Amsterdam UMC. In juridische zin blijven het twee aparte entiteiten. De Inspectie spreekt daarom over het AMC.

⁴ Artikel 20 Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (Wet Bopz).

⁵ Artikel 2 Wet Bopz. Een rechtelijke machtiging is vereist om iemand die gestoord is in zijn geestvermogens gedwongen op te nemen in en psychiatrisch ziekenhuis. Dit, om uit de stoornis voortkomend gevaar voor betrokkene zelf, voor anderen of voor de algemene veiligheid van personen of goederen af te wenden.

⁶ E. Stoker (30 juni 2018). De metromoord: alle instanties faalden en toen was Joost dood. De Volkskrant. Geraadpleegd via www.volkskrant.nl.

verschillende instanties langs elkaar heen hebben gewerkt, onvoldoende met elkaar hebben gecommuniceerd en informatie ten onrechte niet hebben overgedragen. Daarnaast ontbrak het volgens de Volkskrant en AT5 aan regie in deze casus.

1.1 Aanleiding

Op basis van de bekende feiten ziet de Inspectie aanleiding voor een breed onderzoek naar het justitieel traject van betrokkene. Zo is de PIJ-maatregel nooit ten uitvoer gelegd. Daarnaast zijn er aanwijzingen dat de informatieoverdracht tussen betrokken instanties niet goed is verlopen. Tot slot heeft de Inspectie signalen gekregen dat de aan de nabestaanden geboden slachtofferzorg niet voldoende is geweest.

1.2 Afbakening

De Inspectie maakt onderscheid tussen twee delen in het onderzoek. Het eerste deel betreft een reconstructie van het justitieel traject dat betrokkene doorliep. Het tweede deel betreft de slachtofferzorg die aan nabestaanden is geboden na het overlijden van het slachtoffer.

1.2.1 Justitieel traject betrokkene

Periode

Betrokkene heeft een justitieel verleden dat begint in 2006. Vanaf 2007 verblijft hij in het buitenland om op 10 juli 2015 terug te keren naar Nederland. Dit betrof een gedwongen terugkeer vanuit het Verenigd Koninkrijk.

Het onderzoek neemt als startpunt de eerste strafrechtelijke veroordeling van betrokkene in 2006. De Inspectie brengt de periode dat betrokkene in het buitenland verbleef niet in kaart. Wel gaat de Inspectie na welke informatie over deze periode bekend was bij de Nederlandse autoriteiten. De onderzoeksperiode van dit deel van het onderzoek loopt tot 27 juli 2017.

Betrokken instanties

Vanaf zijn terugkomst in Nederland op 10 juli 2015 is betrokkene onder de aandacht geweest van verschillende instanties. Onderstaand volgt een opsomming van de in deze periode betrokken instanties op het terrein van Justitie en Veiligheid die de Inspectie in het eerste deel van dit onderzoek betreft.

- Koninklijke Marechaussee
- Politie
- Openbaar Ministerie (OM)
 - Arrondissementsparket Amsterdam
 - Centrale voorziening voorwaardelijke invrijheidstelling
- Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI)
 - Penitentiare Inrichting (PI) Vught
 - Pieter Baan Centrum (PBC)
 - Nederlands Instituut voor Forensische Psychiatrie en psychologie (NIFP)
 - Dienst Individuele Zaken (DIZ)
 - Nog onbekende justitiële jeugd inrichting

- Jeugdreclassering
- Raad voor de Kinderbescherming
- LJ&R
- Gemeente Amsterdam
- Gemeente Haarlemmermeer
- Begeleid wonen instanties
- Justid

De Inspectie betreft ook andere instanties bij het onderzoek als gedurende het onderzoek blijkt dat dit noodzakelijk is om een compleet beeld te verkrijgen.

1.2.2 Slachtofferzorg aan nabestaanden

Periode

De slachtofferzorg aan de nabestaanden startte op 27 juli 2017. Deze loopt ten tijde van het verschijnen van dit plan van aanpak nog steeds door. De Inspectie onderzoekt alleen de periode tot 18 mei 2018. Dat is twee weken na de uitspraak tegen betrokkene voor onderhavig delict en de datum dat het vonnis onherroepelijk is geworden. In deze periode hebben de nabestaanden van het slachtoffer aanspraak kunnen maken op bepaalde rechten die slachtoffers hebben in het strafproces en de aanloop daar naar toe. Andere slachtofferrechten hebben betrekking op het geïnformeerd worden over bepaalde stappen in het strafverloop, zoals verloven. Die betreft de Inspectie niet bij dit onderzoek omdat de nabestaanden die rechten nog niet hebben kunnen uitoefenen.

Betrokken instanties

Er zijn verschillende instanties die in Nederland op een bepaalde manier slachtofferzorg verlenen aan slachtoffers en nabestaanden van misdrijven. Voor dit onderzoek heeft de Inspectie de vier instanties geselecteerd die, gezien de geldende slachtofferrechten, in deze casus een rol gespeeld kunnen hebben. De Inspectie sluit niet uit dat dit aantal uitbreidt gedurende het onderzoek.

- OM
- Politie
- Slachtofferhulp Nederland
- Schadefonds Geweldsmisdrijven

2

Doel- en vraagstelling

Het doel van de Inspectie is het bevorderen van het lerend vermogen van instanties op het terrein van Justitie en Veiligheid. Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in hoe de verschillende instanties in deze casus met betrokkene enerzijds en de nabestaanden anderzijds zijn omgegaan. Dit leidt tot de volgende hoofdvraag met bijbehorende onderzoeksvragen:

Welke lessen zijn er te trekken uit het handelen van betrokken instanties in deze casus?

Om deze vraag te kunnen beantwoorden, kijkt de Inspectie naar de gebeurtenissen die plaatsvonden vanaf het moment dat betrokkene met justitie in aanraking kwam en naar de geleverde slachtofferzorg aan de nabestaanden vanaf 27 juli 2017. De Inspectie onderzoekt welke instanties hierbij betrokken waren en hoe zij in deze casus hebben gehandeld. De hoofdvraag valt hiermee uiteen in twee deelvragen:

1. Hoe is het justitieel traject van betrokkene verlopen?
2. Hoe is de slachtofferzorg aan de nabestaanden verlopen?

3

Onderzoeksaanpak

3.1 Operationalisering

Hieronder licht de Inspectie toe welke onderwerpen aan bod zullen komen bij de onderzoeksvragen. Beide onderzoeksvragen zijn op een gelijksoortige manier geoperationaliseerd. Voor beide vragen geldt dat de Inspectie kijkt naar de taakuitvoering van de betrokken instanties en de samenwerking en informatieoverdracht tussen betrokken instanties. Dit zijn drie aspecten van het optreden van overheidsorganisaties die de Inspectie consequent centraal stelt in haar toezicht.

Onderzoeksvraag 1: Justitieel traject betrokkene

Voor deze onderzoeksvraag brengt de Inspectie in kaart hoe het justitieel traject van betrokkene eruit zag. Het gaat hierbij om de wijze waarop de strafrechtelijke beslissingen ten uitvoer zijn gelegd en hoe justitiële instanties zijn omgegaan met de problematiek van betrokkene met het oog op beperking van het recidiverisico. De Inspectie onderzoekt op welke wijze de instanties waren betrokken en welke rol zij formeel hadden op basis van wet- en regelgeving. Tot slot onderzoekt de Inspectie welke acties instanties hebben ondernomen, welke keuzes ze daarbij hebben gemaakt en hoe de onderlinge samenwerking is verlopen.

Onderzoeksvraag 2: Slachtofferzorg aan de nabestaanden

Voor deze onderzoeksvraag brengt de Inspectie in kaart hoe de geboden slachtofferzorg aan de nabestaanden eruit zag. Het gaat om de wijze waarop de slachtoffers hun rechten hebben kunnen uitoefenen en hoe zij zijn bejegend. De Inspectie onderzoekt op welke wijze de instanties waren betrokken en welke rol zij formeel hadden op basis van wet- en regelgeving. Tot slot onderzoekt de Inspectie welke acties instanties hebben ondernomen, welke keuzes ze daarbij hebben gemaakt en hoe de onderlinge samenwerking is verlopen.

3.2 Methoden van onderzoek

Dossieronderzoek

De Inspectie start haar onderzoek met het opvragen van het dossier over betrokkene bij de in paragraaf 1.2 genoemde instanties. Op basis van het dossier stelt de Inspectie een eerste versie van een feitenrelaas op.

Documentonderzoek

Om te toetsen in hoeverre het handelen van instanties in overeenstemming is met de interne procedures, vraagt de Inspectie de nu geldende procedures op tezamen met de procedures die golden ten tijde van het handelen van de instanties. Daarnaast betreft de Inspectie de relevante wet- en regelgeving (zie ook paragraaf 3.3).

Interviews

De Inspectie neemt interviews af bij de instanties genoemd in paragraaf 1.2. De basis voor de interviews is het feitenrelaas dat wordt opgesteld op grond van de resultaten van het dossieronderzoek. Waar onduidelijk blijft wat er precies is gebeurd, welke keuzes zijn gemaakt en hoe ze zijn onderbouwd, zal de Inspectie verduidelijking vragen in een interview. De Inspectie wil zo veel mogelijk spreken met de functionarissen die direct betrokken zijn geweest bij de casus, maar beseft dat dit niet altijd mogelijk zal zijn, bijvoorbeeld omdat de betreffende functionaris inmiddels uit dienst is. Indien direct betrokken functionarissen niet voor het onderzoek beschikbaar zijn, zal de Inspectie op alternatieve wijze het handelen van de bewuste instantie en functionarissen nagaan.

3.3 Analyse kader

Justitieel traject betrokkene

De Inspectie zal het handelen door betrokken instanties toetsen aan de wet- en regelgeving, beleidsregels en procedures die destijds van toepassing waren. Dit betreft in ieder geval de volgende wet- en regelgeving en beleidsregels:

- Aanwijzing voorwaardelijke invrijheidstelling
- Uitvoeringsbesluit voorwaardelijke invrijheidstelling
- Aanwijzing executie (geldig per 1 september 2017)
- Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens
- Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens
- Wet politiegegevens

Daarnaast heeft de commissie Hoekstra heeft in haar rapport over de zaak Bart van U. aanbevelingen gedaan die voor deze casus mogelijk van belang zijn (zie hoofdstuk 4).⁷ Voor zover mogelijk zal de Inspectie beoordelen of in deze casus aanbevelingen van de Commissie Hoekstra zijn opgevolgd. Dit doet de Inspectie voor zover de bevindingen raakvlakken tonen met de door de Commissie Hoekstra gesignaleerde problematiek en alleen indien de aanbevelingen redelijkerwijs opgevolgd hadden kunnen zijn in de verstreken tijd sinds het verschijnen van het rapport van de Commissie Hoekstra.

Slachtofferzorg

De Inspectie zal het handelen door betrokken instanties toetsen aan relevante wet- en regelgeving. De Inspectie gaat hierbij uit van de relevante rechten die staan beschreven in de Europese richtlijn tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten.⁸ Nederland heeft deze Europese richtlijn, voor zover de bepalingen hiervan nog niet in bestaande wetgeving waren opgenomen, geïmplementeerd met de wet van 8

⁷ R.J. Hoekstra, E. van Hoorn, L. de Wit, R. Zijderhoudt (2015). Het rapport van de onderzoekscommissie strafrechtelijke beslissingen Openbaar Ministerie naar aanleiding van de zaak-Bart van U.

⁸ Europese Unie (EU)-richtlijn 2012/29/EU.

maart 2017, houdende de implementatie van richtlijn 2012/29/EU van het Europese Parlement en de Raad.⁹

⁹ Wet van 8 maart 2017, houdende implementatie van richtlijn 2012/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 25 oktober 2012 tot vaststelling van minimumnormen voor de rechten, de ondersteuning en de bescherming van slachtoffers van strafbare feiten, en ter vervanging van kaderbesluit 2001/220/JBZ (PbEU 2012, L 315).

4

Samenhang met andere onderzoeken en inspecties

Het AMC heeft naar aanleiding van het incident een intern onderzoek verricht. De IGJ heeft dit onderzoek beoordeeld. De bevindingen van de IGJ zijn ten tijde van het verschijnen van dit plan van aanpak nog niet gepubliceerd.

In de media wordt ten aanzien van deze casus een parallel getrokken met de problematiek ten aanzien van verwarde personen die is benoemd door de Commissie Hoekstra. In juni 2015 publiceerde de Commissie Hoekstra haar rapport naar aanleiding van vragen over het handelen van instanties in de strafrechtketen in de zaak van Bart van U.. De Commissie Hoekstra constateerde hierin diverse tekortkomingen en deed daarvoor aanbevelingen voor verbetering. Op verzoek van de minister van Justitie en Veiligheid heeft de Inspectie onderzoek gedaan naar de uitvoering van een aantal verbetermaatregelen en hierover twee rapporten uitgebracht.¹⁰ Ook de procureur-generaal Hoge Raad heeft een deel van de uitvoering van de verbetermaatregelen gemonitord. Daarnaast is de Commissie Hoekstra zelf betrokken gebleven bij de monitoring van de opvolging van aanbevelingen. Om een sluitende aanpak voor verwarde personen te realiseren, zijn er ook een zogenaamd aanjaagteam en een Taskforce Verwarde personen in het leven geroepen. Beiden hebben hun werkzaamheden inmiddels afgerond.

De Inspectie is zich bewust van de vragen die naar aanleiding van onderhavige casus zijn ontstaan over de aanpak van verwarde personen in samenhang met de aanbevelingen die de Commissie Hoekstra eerder heeft gedaan. De Inspectie kiest er bewust voor om op dit moment een feiten reconstructie uit te voeren om volledig zicht te krijgen op instanties op het terrein van Justitie en Veiligheid. De Inspectie sluit niet uit dat de resultaten van dit onderzoek in samenhang met de ontwikkelingen die plaatsvinden op het vlak van verwarde personen, uiteindelijk leiden tot een vervolg.

¹⁰ Inspectie Justitie en Veiligheid (november 2016). Onderzoek Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid OM.
Inspectie Justitie en Veiligheid (juni 2018). Tweede onderzoek Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid OM.

5

Communicatie

5.1 Voorafgaand aan het inspectiebezoek

De Inspectie publiceert dit plan van aanpak op haar website. De instanties die de Inspectie bij het onderzoek betreft, ontvangen een formele aankondiging. De Inspectie verstrekt aan de betrokken instanties een overzicht van de medewerkers die zij wil spreken en de documenten die zij wenst te ontvangen.

5.2 Na het inspectiebezoek

De respondenten krijgen de gelegenheid om aan te geven of de gespreksverslagen het gesprek correct en volledig weergeven.

Zoals benoemd in paragraaf 1.2 bestaat dit onderzoek uit twee delen, te weten het deel over het justitieel traject van betrokkene en het deel over de slachtofferzorg aan nabestaanden. De Inspectie rapporteert apart over beide delen.

Als het conceptrapport gereed is, krijgen betrokken partijen de gelegenheid om aan te geven of zij van mening zijn dat de bevindingen van de Inspectie feitelijke onjuistheden bevatten. Welke partijen de Inspectie hierbij betreft en hoe dit precies vorm zal krijgen is afhankelijk van de bevindingen. Daarnaast is het Protocol voor de werkwijze, dat momenteel wordt herzien, richtinggevend. De Inspectie biedt daarna haar rapport aan de verantwoordelijke bewindspersonen aan. Na aanbieding aan de bewindspersonen zal het rapport openbaar worden gemaakt.

5.3 Nabestaanden

De Inspectie hecht er waarde aan om de nabestaanden van het slachtoffer van het incident bij het onderzoek te betrekken. De Inspectie zal daarom bij de start van het onderzoek in gesprek gaan met de nabestaanden om te horen wat hun ervaringen zijn en waar zij behoefte aan hebben. Gedurende het onderzoek zal de Inspectie de nabestaanden, indien zij dit op prijs stellen, op de hoogte houden over de voortgang van het onderzoek. Voor het verschijnen van de rapporten zal de Inspectie de nabestaanden uitnodigen om ze toe te lichten.

I

Bijlage Bronnen

Literatuur

- Inspectie Justitie en Veiligheid (2014). *Protocol voor de werkwijze*.
- Inspectie Justitie en Veiligheid (2018). *Tweede onderzoek Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid OM*.
- Inspectie Veiligheid en Justitie (2016). *Onderzoek Verbeterprogramma Maatschappelijke Veiligheid OM*.
- Ministerie van Justitie en Veiligheid (februari 2017). *Rechten van slachtoffers van strafbare feiten*.
- R.J. Hoekstra, E. van Hoorn, L. de Wit, R. Zuiderhoudt (2015). *Het rapport van de onderzoekscommissie strafrechtelijke beslissingen Openbaar Ministerie naar aanleiding van de zaak-Bart van U*.

Jurisprudentie

- Rechtbank Amsterdam 4 mei 2018, ECLI:NL:RBAMS:2018:2986.

Media

- E. Stoker, 'De metromoord: alle instanties faalden en toen was Joost dood'. *Volkskrant* 30 juni 2018.

Wet- en regelgeving en beleidsregels

- Aanwijzing executie (geldig per 1 september 2017).
- Aanwijzing voorwaardelijke invrijheidstelling.
- Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens.
- EU Richtlijn 2012/29/EU.
- Kaderbesluit 2001/220/JBZ (PbEU 2012, L 315).
- Implementatiewet Europese richtlijn 2012/29/EU.
- Uitvoeringsbesluit voorwaardelijke invrijheidstelling.
- Wet Bopz.
- Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens.
- Wet politiegegevens.
- Wetboek van Strafvordering.

II

Bijlage Afkortingen

Afkorting

AMC
DIZ
DJI
EU
IBS
Inspectie
IGJ
LJ&R
NIFP
OM
PBC
PI
PIJ
RM
Wet Bopz

Betekenis

Academisch Medisch Centrum
Dienst individuele zaken
Dienst Justitiële Inrichtingen
Europese Unie
Inbewaringstelling
Inspectie Justitie en Veiligheid
Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd
Leger des Heils Jeugdbescherming en Reclassering
Nederlands Instituut voor Psychiatrie en Psychologie
Openbaar Ministerie
Pieter Baan Centrum
Penitentiaire inrichting
Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen
Rechterlijke machtiging
Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische
ziekenhuizen

Missie Inspectie Justitie en Veiligheid

De Inspectie Justitie en Veiligheid houdt voor de samenleving, de ondertoezichtgestelden en de politiek en bestuurlijk verantwoordelijken toezicht op het terrein van justitie en veiligheid om inzicht te geven in de kwaliteit van de taakuitvoering en de naleving van regels en normen, om risico's te signaleren en om organisaties aan te zetten tot verbetering. Hiermee draagt de Inspectie bij aan een rechtvaardige en veilige samenleving.

Dit is een uitgave van:

Inspectie Justitie en Veiligheid
Ministerie van Justitie en Veiligheid
Turfmarkt 147 | 2511 DP Den Haag
Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag
[Contactformulier](#) | www.inspectie-jenv.nl

Augustus 2018

*Aan deze publicatie kunnen geen rechten worden ontleend.
Vermenigvuldigen van informatie uit deze publicatie is toegestaan,
mits deze uitgave als bron wordt vermeld.*